

# DOKU MENT

1

GAMLE FAG I  
NYE KLÆDER



KØBENHAVNS KOMMUNE

DEN  
KORTE  
SNOR





## INDHOLDSOVERSIGT

VELKOMMEN TIL DOKUMENT	.....1
GAMLE FAG I NYE KLÆDER	.....2
KONTAKTPERSON - alene eller i team?	.....4
SAGSANSVARLIG - myndighedsperson eller terapeut?	.....15
GÅ I SKOLELÆRE	.....24
DER ER INGEN GRUND TIL AT FUCKE DET OP!	.....28

# VELKOMMEN TIL DOKUMENT

DOKUMENT er navnet på Den Korte Snors nye magasin. Ordet dokument kommer af det latinske ord *documentum*, som betyder bevis, forbillede, at docere, skrivelse, håndskrift, skriftligt bevismiddel (Gyldendals åbne encyklopædi).

DOKUMENT er magasinet, hvor vi vil dokumentere vores indsats; og det er mere end det. I ovenstående definition kan man ane flere betydninger af ordet dokument end alene at bevise noget. Betydningen forbillede, altså det at gå foran og stikke en retning ud, er ligeledes en del af ordet documentums betydning. Den Korte Snor er sat i verden for at stikke en retning ud. Vi skal afprøve og udvikle nye indsatser, vi skal dokumentere dem, skrive om dem og derved holde os selv på sporet. Vi skal stikke retning ud, både for os selv og muligvis også for andre, der bliver inspireret undervejs.

Måden, vi udvikler og dokumenterer vores indsats på, kalder vi praksis research. Det betyder, at vi undersøger og udvikler vores egen praksis i samme bevægelse. Vi udvikler idéer og viden i tæt samspil med dem, der skal anvende og omsætte idé og viden til handling, nemlig vores medarbejdere eller tætte samarbejdsflader. Den overordnede idé i praksis research er at udvikle viden og erkendelser, der let kan omsættes til forbedringer og monitorering af vore indsatser. Lidt smart siger vi: Vi vil ikke have støvede evalueringsrapporter – vi vil have relevant viden omsat til handling!

Hér i DOKUMENT kan du læse, hvordan vi arbejder med praksis research. Vi tager

vores egen praksis under kærlig behandling – vi interviewer medarbejdere, brugere og samarbejdspartnere om, hvordan de oplever den etablerede indsats, og hvad de kunne ønske sig anderledes. Gennem fælles nysgerrighed og koblinger mellem teorier og praksis får vi nye idéer til fremtidens indsats. Vi tror nemlig, at viden og læring ikke kun er noget, der foregår intellektuelt i vores hoveder, men er noget, der udspringer og forandres i praksis.

DOKUMENT inviterer dig til at være en del denne proces. Vi vil gerne have dine kommentarer, og vi håber, at du vil give dit besyv med. Det er nemlig vores ambition, at DOKUMENT bliver et fælles refleksionssted, hvor vi kan diskutere og udvikle socialfaglige indsatser.

Alle ønskes god læselyst.

# GAMLE FAG I NYE KLÆDER

Af Steven Bendtsen, leder af Den Korte Snor

I dette første nummer af DOKUMENT sætter vi spot på nye fagidentiteter. Derfor hedder dette nummer Gamle fag i nye klæder.

Vi sætter fokus på tre arbejdsfelter i Den Korte Snor. Den sagsansvarliges, kontaktpersonens og skolekoordinatorens arbejdsfelter. De tre faggrupper har det til fælles, at de traditionelle metoder og rammer for hver deres respektive fag ikke altid slår til i mødet med Den Korte Snors målgruppe. Målgruppen udfordrer simpelthen de traditionelle faglige tilgange, de tre fag tilbyder. Nogle ville måske sige, at målgruppen ikke passer ind i disse tilgange, men det er vi jo ikke sat i verden for! Vi skal tilpasse os og udvikle vores indsatser netop til denne målgruppe.

Da vi udvidede og omstrukturerede Den Korte Snor i starten af 2009, satte vi os det mål, at vi ville udvikle metoder for familiesamtaler, skabe nye muligheder for kontaktpersonarbejdet og samtidig styrke samarbejdet mellem de to faggrupper. Vores ambition var dengang, og er stadig, at udvikle metoder for terapeutiske familiesamtaler og ungesamtaler, der både sprænger rammerne for almindelig terapi og for almindelig socialpædagogik og socialfaglig indsats.

At møde de unge og deres familier anderledes, end en traditionel tilgang, udfordrer vores egen forståelse af vores fag og dermed vores rolle i Den Korte Snor. Familiesamtalerne skal komme til familien og foregå dér, hvor familien er. Samtalerne med de unge skal foregå i de unges



sfærer på en måde, der udfordrer de unges forståelse af sig selv og deres relationer til familie og øvrigt netværk.

Familiesamtalerne og kontaktpersonarbejdet skal koordineres således, at den samlede behandlingsindsats forstærkes, samt at familien oplever en velkoordineret indsats. At arbejde på denne måde stiller store krav til familierådgivere og kontaktpersoner, idet deres traditionelle fagidentitet kommer i spil.

Når vi på den måde inviterer ind i et udviklingsforløb, opstår der usikkerhed for den enkelte medarbejder om, hvordan arbejdet skal udføres. De traditionelle arbejdsgange, vaner og metoder udfordres i dagligdagen. Lige nu står Den Korte Snor midt i denne forandringsproces. Vi ved, at når vi udfordres på vores faglige identitet og samtidig skal præstere i forhold til det daglige, skabes der usikkerhed og forvirring om mål og metoder. For at skabe så gode forhold som muligt under denne forandringsproces, har vi:

- Udviklet et omfattende uddannelsesprogram.
- Iværksat intensiv supervision for at understøtte udviklingen af nye indsatser.
- Arbejdet med den bevægelse, det er at ændre praksis.

Dette nummer af DOKUMENT sætter fokus på denne proces: Hvor langt er vi? Hvordan er oplevelsen af processen? Hvilke muligheder, udfordringer og dilemmaer opstår der i de nye fagpositioner, som skabes?

Vi sætter også spot på skoleindsatsen i DOKUMENT. Vi har fra 1. april 2009 styrket vores generelle indsats omkring de unges skole og uddannelse. De unge, der indskrives i Den Korte Snor, har ofte en problemmættet skolehistorie; deres oplevelse af skolesystemet og af læring er ofte negativ. Vi er derfor ved at udvikle tilbuddet *I Skolelære*, hvor der målrettet arbejdes med de unges erfaringssystem.

I Skolelære indeholder daglige skoletimer, men i en form, hvor den unge får mulighed for at arbejde med den problemmættede skolehistorie og gradvist bliver motiveret til at gøre sig nye erfaringer med skolesystemet. I Skolelære arbejder målrettet på at udvikle den unges erfaringssystem i forhold til skolesituationer, bl.a. ved at fokusere på den unges fortællinger om skolegang. I Skolelære skal ikke forstås som et alternativt skoletilbud, men som et tilbud, der arbejder med de unges skoleerfaringer på en sådan måde, at de igen bliver motiverede for læring. Det kræver en anden tilgang til de unge at løse denne opgave; igen en bevægelse i faglig identitet. Steen Larsen kaldte den traditionelle lærerrolle tankpasser pædagogik. Vi skal ikke lave tankpasser pædagogik, hvor målet er, at de unge optankes med faglig viden. Vi skal arbejde med de unges problemmættede skolehistorie, så de igen bliver motiverede til læring i det almene skolesystem.

I dette første nummer af DOKUMENT kan du læse om nogle af dine kollegers erfaringer med bevægelser i fagidentiteter. Hvilke udfordringer

løber de ind i? Hvilke dilemmaer opstår i mødet med brugerne, og hvad er gevinsten? Men intet DOKUMENT uden en ungestemme; i dette nummer bringer vi et interview med Daniel, som fortæller, hvordan det er at gå i skole i Den Korte Snor.

# KONTAKTPERSON

## - alene eller i team?

I udviklingen af Den Korte Snors indsatser har vi set en række centrale forskelle på at arbejde som Den Korte Snor kontaktperson og så at arbejde som mere traditionelt ansat kontaktperson. Der findes naturligvis ikke nogen "traditionel kontaktperson", men der findes nogle traditionelle ansættelsesformer og praksisser omkring kontaktpersonarbejdet. Og disse er anderledes for kontaktpersoner i Den Korte Snor. De tre største forskelle er disse:

1  
Hvor en traditionelt ansat kontaktperson ofte arbejder alene og udelukkende refererer til en sagsansvarlig på et lokalcenter, så arbejder kontaktpersoner i Den Korte Snor i team med andre kontaktpersoner og med sagsansvarlige. De refererer til både sagsansvarlig, koordinator på lokalcenteret og til Den Korte Snor centralt.

2  
I det traditionelle kontaktpersonarbejde er der stor grad af metodefrihed, mens der i Den Korte Snor skal arbejdes ud fra en bestemt teoretisk og metodisk reference. Der stilles krav om deltagelse i Den Korte Snors uddannelsesprogram, og der stilles krav om, at kontaktpersonerne forsøger at omsætte den teori de præsenteres for til praksis.

3  
I det traditionelle kontaktpersonarbejde er der fokus på den unge, mens der i Den Korte Snor også arbejdes med familiesamtaler og med en intensiv indsats i den unges netværk. De skærpede krav til kontaktpersonerne i Den Korte Snor imødekommes af, at der er flere ressourcer til at udføre den intensive indsats; kontaktpersonerne har simpelthen flere timer til at være sammen med de unge, lave netværksarbejde og/eller familiearbejde. Men dette kan også nogle gange være en udfordring; for hvordan får man de unge til at være sammen med en voksen så mange timer om ugen? Og hvordan laver man familiesamtaler?



Jonna Rasmussen er fra Brønshøj-Husum Socialcenter og Henrik Frederiksen er fra Valby Socialcenter. Henrik har arbejdet i Den Korte Snor i 3 år, og Jonna siden marts 2009.

Vi har interviewet Jonna Rasmussen fra Brønshøj-Husum og Henrik Frederiksen fra Valby for at undersøge, hvilke muligheder disse betingelser og krav giver, og samtidig hvilke faglige og personlige udfordringer, det kaster af sig. Vi har spurgt Jonna og Henrik, hvad der er berigende ved jobbet, og hvad der er udfordrende eller dilemmafyldt. Udsagnene fra de to interviews er diskuteret i dialoggrupper på en fælles medarbejderdag, hvor kontaktpersoner fra alle centre deltog. Dialogen herfra supplerer interviewene i det følgende.

Flere kontaktpersoner i Den Korte Snor har mangfoldige erfaringer fra forskellige sektorer i erhvervslivet. Henrik har fx tidligere undervist på Handelshøjskolen, mens Jonna er uddannet pædagog og har arbejdet på forskellige socialpædagogiske institutioner og har en familierapeutisk uddannelse.

## TEAMARBEJDET

Kontaktpersonerne i Den Korte Snor arbejder i et team. Hvert lokalcenter udgør et team, og i hvert team tilrettelægges to sagsansvarlige og fire kontaktpersoner indsatser omkring den unge og familien. De fleste team holder ugentlige møder, får supervision sammen og er i telefonisk kontakt med hinanden dagligt. Alle er ansat 37 timer og en kontaktperson har typisk tre til fem unge i et forløb.

De fire lokalcentre har indrettet teamsamarbejdet på forskellige måder. Uanset forskellighederne, forventes det, at det enkelte team arbejder tæt sammen om alle de unge, der er indskrevet, og at alle medarbejdere involverer sig og tager medansvar for aktuelle ungeforløb, også selvom det måske ikke er deres "egne" unge.

I Brønshøj-Husum er man to kontaktpersoner om hver ung. Den unge har en 1'er og 2'er. 1'eren er den unges primære kontaktperson, men 2'eren kender også den unge rigtig godt og laver fx aktiviteter med den unge, både sammen med 1'eren og alene. Det betyder, at den unge altid har én kontaktperson at henvende sig til og være sammen med, også hvis den primære kontaktperson i en periode har travlt, er på ferie eller på kursus.

Det er helt centralt i Den Korte Snors indsats, at kontakten til de unge er insisterende, vedvarende og stabil. Og det kan være svært at opretholde, hvis man arbejder alene, fx under ferier eller kurser. De unge, vi arbejder med, er meget sensitive over for svigt og ustabilitet. At holde ferie i fire uger, uden at der indsættes en vikar, kan betyde, at et ellers velfungerende forløb tabes på gulvet. Derfor er det så vigtigt at være flere voksne om at tilbyde den unge kontakt – og det kræver tæt samarbejde.



Jonna fortæller om en samtale mellem to unge, hvor den ene spørger den anden *Hvem er din kontaktperson?* Den anden svarer *Jeg har to kontaktpersoner, hvad med dig?* Den første svarer *Jeg har fire!* De unge i Brønshøj-Husum har flere voksne at spille på, forklarer Jonna.

Jonna beskriver også en pige, som hun på et tidspunkt følte sig provokeret af, fordi pigen talte rigtig grimt til hende. På grund af et velfungerende teamsamarbejde kunne en anden kontaktperson tage over i en periode og være 1'er, mens Jonna kunne være 2'er og dermed holde sig lidt i baggrunden. Herfra kunne hun, sammen med sin kollega, forsøge at finde forskellige årsager til pigens opførsel, skabe plads til forståelse og se efter pigens ressourcer. Sammen med sin kollega lykkedes det Jonna at skabe nogle mere positive historier om pigen. Hvis Jonna havde arbejdet alene med pigen, var det måske endt i en konflikt, der kunne have ført til et brud. I stedet blev der skabt rum for forståelse, både hos Jonna og hos pigen. I dag har de to det væsentlig bedre sammen.

Det tætte samarbejde blandt kontaktpersonerne i Brønshøj-Husum har mange fordele, både for den unge og for medarbejderne. Mange kontaktpersoner oplever, hvordan det tætte teamsamarbejde betyder, at man altid har en kollega at lave faglig sparring med, og det giver mulighed for, at se den unge fra flere forskellige perspektiver og få idéer til den videre indsats. I sidste ende betyder det også, at man ikke føler sig så alene, fx når noget brænder på eller er rigtig svært.

Når kontaktpersonerne således deler ansvar, deler de også i nogen grad relationen. Det er en udfordring af det traditionelle kontaktpersonarbejde. Det ligger dybt i den

traditionelle forståelse af relationen mellem kontaktperson og ung, at relationen er eksklusiv (og skrøbelig), og der er en forestilling om, at den unge kun kan have fortrolighed til én voksen af gangen. I Den Korte Snor fastholder vi idéen om, at den unge skal opleve en særlig fortrolig relation til én gennemgående kontaktperson, men samtidig forsøger vi at udvide vores forståelse og indsats. Når den unge kun har én voksen at være fortrolig med, bliver relationen nemlig meget skrøbelig (kontaktpersonen er på ferie, bliver syg, skifter job, forløbet slutter osv.). Og det viser sig, at de fleste unge godt kan rumme det, at kende og have fortrolighed med flere voksne. Ved at skærpe et tæt samarbejde mellem kontaktpersonerne kan den unge drage nytte af at have forskellige voksne tilknyttet, både i den praktiske hverdag, hvor der altid er en voksen tilgængelig, og på et mere følelsesmæssigt plan; den unge får simpelthen mulighed for at opleve sig selv og udvikle sig gennem flere forskellige relationelle kontakter til voksne.

## SAMARBEJDET MED DE SAGSANSVARLIGE

Samarbejdet mellem sagsansvarlige og kontaktpersoner er helt centralt i Den Korte Snors indsats. Henrik og Jonna er begge glade for deres samarbejde med de sagsansvarlige. I samarbejdet har kontaktpersoner og sagsansvarlige hver deres rolle og faglige position, men somme tider flyder grænserne mellem positionerne, og det kan give anledning til mange overvejelser. Fx er det den sagsansvarliges opgave at sikre, at der skrives handleplaner og at disse følges op, mens det er kontaktpersonerne, der skal støtte den unge konkret i at følge handleplanen i hverdagen. Dette giver både samarbejds-mæssige muligheder og udfordringer. Som én mulighed nævner Jonna og Henrik, at de sagsansvarlige nogle gange kan stille skrappe krav til de unge og familierne om at overholde aftaler i handleplanen, mens kontaktpersonerne kan være dem, der møder den

unge med forståelse og indlevelse, også når der ikke leves op til handleplanen. Denne rollefordeling bruger de ofte bevidst i teamet, fordi det opleves som en fordel at kunne ride på begge heste, både krav og

indlevelse. Men andre gange kan det give nogle sammenstød mellem sagsansvarlige og kontaktpersoner, fordi aftalerne fra handleplanen ses fra hver sin position og dermed i to forskellige perspektiver. Kontaktpersonen og den sagsansvarlige udfordrer på den måde hinandens forståelser. Kontaktpersonen kræver tålmodighed af den sagsansvarlige, og den sagsansvarlige kræver handling og opfølgning af kontaktpersonen. Det er måske netop denne blanding, uanset at den kan være konfliktfyldt, der giver fremdrift i Den Korte Snors indsats.





## MIN ARBEJDSGIVER ELLER MIN LIGESTILLEDE KOLLEGA?

Indadtil i teamsamarbejdet kan der også opstå rolleforvirring. Henrik fortæller, hvordan der på den ene side er en flad organisationsstruktur i Den Korte Snor. Den sagsansvarlige og kontaktpersonen er ligestillede og arbejder sammen i et team. Men samtidig er kontaktpersonens nærmeste foresatte selvsamme sagsansvarlige, fordi kontaktpersonen sjældent er i kontakt med sin øverste chef på socialcenteret. Når den sagsansvarlige nogle gange optræder som indpisker over for kontaktpersonen, fx indskærper at aftaler skal overholdes og indberetninger skrives, bliver den sagsansvarlige til arbejdsgiver. Dette er, ifølge Henrik, ét af dilemmaerne i forhold til at være ansat som kontaktperson i Den Korte Snor; at arbejdsgiveren både er Den Korte Snors centrale ledelse, lokalcenterets ledelse og den sagsansvarlige. Henrik oplever, at det kan få det ligestillede team til at vakle.



## MYNDIGHEDSPERSON ELLER FORTROLIG?

Et helt centralt dilemma i arbejdet med de unge er, ifølge Jonna og Henrik, hvordan de som kontaktpersoner både kan være ansvarlige myndighedspersoner og samtidig fortrolige med de unge. Når de unge fortæller deres kontaktperson noget i fortrolighed, kan det være svært som kontaktperson at sortere i, hvad man skal sige videre, og hvad man skal tie stille med. Det kan handle om kendskab til kriminalitet, alvorlige familiekonflikter eller andre meget private fortællinger. De unge kan opleve det som et tillidsbrud, hvis kontaktpersonen bringer indholdet i en fortrolig samtale videre til den sagsansvarlige. På den anden side forudsætter det tætte teamsamarbejde, at man fortæller hinanden, hvad der foregår i forløbet, og hvad der pt. er centralt i den unges udvikling.

Det er svært at finde en balance mellem indberetningspligt og tavshedspligt. Mange unge tror, at deres kontaktpersoner har tavshedspligt, og indimellem kan den unge vedholdende kræve at kontaktpersonen holder tæt. Her kommer både kontaktperson og den sagsansvarlige virkelig i et dilemma. For indberetningspligten kommer altid før relationen, men indberetningen kan betyde, at de helt bliver afvist af den unge og dermed mister muligheden for at hjælpe den unge.

I de fleste tilfælde håndteres dilemmaet ved, at både kontaktpersonen og den sagsansvarlige er meget tydelige med, hvad de fortæller videre og til hvem. Efterhånden som forløbet skrider frem, erfarer den unge som regel, hvor meget det hjælper at få de svære ting frem i lyset. Det tætte samarbejde, der etableres mellem skole, hjem, fritidsaktivitet og øvrigt netværk kaster ofte

lys over alvorlige problemer, som den unge ellers har gået alene med. Oplevelsen af at få hjælp til at håndtere problemerne, frem for at bruge alle kræfter på at holde dem skjult, kan være med til, at tavshedspligt ikke længere er så vigtig for den unge.

Igen udfordres den traditionelle forståelse af kontaktpersonarbejdet. På et helt overordnet plan kan man sige, at vi i Den Korte Snor går fra et individuelt perspektiv til et mere socialt perspektiv. Traditionelt har vi nok tænkt, at den unge skulle klare sine problemer individuelt og derfor have hjælp af en kontaktperson, der som en coach eller advokat kunne gear den unge til at gøre dette. I et systemisk og mere socialt perspektiv, som vi arbejder ud fra i Den Korte Snor, skal problemerne klares af flere aktører. Tavshedspligten bliver en klods om benet på både den unge og kontaktpersonen, hvis tavshedspligten betyder, at problemet ikke kan deles. Den unge kan sjældent klare sine problemer alene!

Problemtilgangen i Den Korte Snor giver både den unges og kontaktpersonens mulighed for læring og mulighed for at stille sig til problemer på nye måder. Den unge kan lære noget om, hvordan man kan bede om hjælp og løse problemer i samarbejde med flere aktører. Den unge bliver ikke bærer af skyld og skam over individuel inkompetence, men bliver inspireret af at løse sine problemer i samarbejde med omgivelserne. Og kontaktpersonen kan lægge advokatjakken og i stedet blive formidler mellem aktører i den unges system; en slags dirigent, der får alle instrumenterne i den unges liv til at spille sammen.



## FAMILIESAMTALER SOM EN DEL AF KONTAKTPERSONENS ARBEJDE

I Den Korte Snor er familiesamtaler en del af kontaktpersonens arbejdsopgaver. Kontaktpersonen kan både have familiesamtaler sammen med den sagsansvarlige og alene. I Den Korte Snor mener vi, at den unges udvikling er betinget af, at familien også forandrer og udvikler sig. Derfor arbejdes der intensivt med familiesamtaler, som tager udgangspunkt i løsningsfokuserede, anerkendende og narrative metoder.

Signs of Safety (SoS) er ifølge både Jonna og Henrik et vigtigt redskab i familiearbejdet. Med SoS kan man løbende følge op på de bekymringer og mål, som den unge og familien selv har været med til at formulere. Skalaspørgsmål fremhæves også som gode til at måle på, hvor langt familien synes de er kommet inden for de forskellige fokusområder. Det giver både familien og de professionelle nye kræfter at se tingene rykke sig, og samtidig giver det en idé om, hvad der virker for netop denne familie.



## SIGNS OF SAFETY

Signs of Safety er et styringsredskab til samarbejde med familierne. I Signs of Safety formulerer familien, sammen med de professionelle:

- Hvilke bekymringer de har.
- Hvilke ting der fungerer i familien.
- Hvilke fælles mål familien og forvaltningen har.
- Hvordan parterne i fællesskab vil arbejde mod målet.

Jonna og Henrik er enige om, at brug af SoS i familiesamtalerne er et meget givtigt redskab. Henrik fortæller, at han har været én af dem, der har slået på tromme for, at der skulle være noget mere struktur i de indledende samtaler. Det synes han, at man opnår ved brug af Signs of Safety.



Både Jonna og Henrik understreger betydningen af, at der bliver opstillet nogle konkrete mål sammen med familien, som man kan tage frem gennem forløbet. Dels for at sikre, at alle arbejder den samme vej, og dels for sammen med familien jævnligt at se på, hvor langt den unge og familien er kommet i forhold til de mål, de selv har sat.

Der kan nogle gange være en glidende overgang i samarbejdet mellem kontaktperson og sagsansvarlig. Fx har Jonna nogle gange haft familiesamtaler alene, i ét tilfælde fordi hun havde en særlig god kemi med moren i familien.

Som en af de store udfordringer i arbejdet med familiesamtaler nævner både Henrik og Jonna, at nogle familier har vanskeligt ved at reflektere i den form, der lægges op til i de løsningsfokuserede og narrative samtaler. Mange familier i Den Korte Snor er ikke vant til at tale og tænke om deres vanskeligheder, fx i den løsningsfokuserede terminologi. Det er en konkret opgave for Den Korte Snor at oversætte de teoretiske og metodiske perspektiver til meningsfulde samtaler og aktiviteter med familier, som har udviklet helt andre traditioner for samvær og samtale. Samtidig er det helt nødvendigt, at familierne bringes til at reflektere på nye måder for, at de kan ændre deres ofte konfliktfyldte og negative samspil og kommunikation.

Tydelighed og transparens er to centrale ord i metodeudviklingen i Den Korte Snor. Når kontaktpersonerne, unge og familierne skal lære et nyt sprog, er det centralt at tale højt om, hvad vi laver, og hvorfor vi gør det.

Familiesamtaler har den vigtige effekt, at de sikrer, at der bliver talt højt om problemerne. Henrik oplever, at det har stor betydning for de unge, når de ved, at kontaktpersonerne taler med familien. Det betyder også meget, at de unge ved, at aktørerne (skole, fritidsinstitutioner, familie og kontaktperson) omkring dem taler sammen. Når alle i den unges verden taler sammen, kan de bedre arbejde sammen og støtte den unges bestræbelser på at få et bedre liv. Man kan sige, at når maskerne i nettet strammes, falder den unge ikke så let igennem.



## NYE OG SPÆNDENDE TEORIER OG METODER

Der er ikke teori- og metodefrihed i Den Korte Snor! Derimod arbejdes der bevidst og målrettet med løsningsfokuserede, anerkendende og narrative teorier i arbejdet med unge og deres familier. Alle medarbejdere deltager i et uddannelsesforløb og i supervision, der tager udgangspunkt i det teoretiske grundlag, der er formuleret for indsatsen. Kontaktpersoner og sagsansvarlige uddannes sammen i deres team og gennem aktionslæringsmetoder tilpasses teorier og metoder til det enkelte teams lokale praksis.

Både Jonna og Henrik har deltaget i Den Korte Snors uddannelsesprogram 2009 og oplever, at det har inspireret med både teoretiske perspektiver og metoder, som de kan anvende i det daglige arbejde med unge og familierne. Både på et alment plan, i deres generelle tilgang til unge og familier, samt på et konkret plan, hvor praktiske metoder får betydning for de samtaler, de kan have med de unge og familierne.

I Den Korte Snor arbejder vi med narrativitet, med de unges fortællinger, og dette gør vi bl.a. gennem forskelligt arbejde med dokumentation. Den unge arbejder med fortællinger om sig selv og livet, fx gennem billeddokumentation. Både Henrik og Jonna har lavet fotodokumentation med nogle af deres unge. Henrik fortæller om en ung, som han stak et engangskamera og bad ham fotografere en uge i sit eget liv. Ved at "interviewe" den unge med udgangspunkt i billederne fik Henrik et helt andet indblik i den unges liv og omgangskreds, end han ville have fået gennem en almindelig samtale.

Også Jonna arbejder med narrativitet og dokumentation. Fx har Jonna, sammen med Vicki Sieling (psykolog og supervisor i Den Korte Snor) lavet et fortællerværksted med en ung. I fortællerværkstedet arbejdes med den unges fortællinger, og der tages fx udgangspunkt i billeder den unge selv har taget. Ved det første fortællerværksted havde den unge taget en klassekammerat med. Efter at have lavet fortællinger om det vildeste jeg har oplevet, spurgte kammeraten *Hvordan kommer man til at gå til det her?* Klassekammeraten ville gerne selv starte i Den Korte Snor.

Jonna laver ofte netværkskort med de unge for at få et billede af deres omgangskreds, og samtidig for at få nogle gode samtaler i gang.

Med forskellige dokumentationsformer kan vi få nogle helt andre samtaler med de unge, end i de almindelige samtaler. Dokumentationen støtter den unges evne til at formidle vigtige betydninger, meninger og forståelser, der ligger bag den unges umiddelbare udtryk og handlinger, ligesom arbejdet med dokumentation giver os noget fælles tredje at arbejde sammen om.

## FRA PROBLEMTILGANG TIL FORETRUKNE FORTÆLLINGER

At skabe foretrukne fortællinger og bevæge sig væk fra en problemorienteret tilgang er en vigtig del af den faglige og personlige udvikling i Den Korte Snor. Henrik fortæller, at han gennem sit liv, bl.a. i skolesystemet, er blevet "hjernevasket" med en meget problemorienteret tankegang. Med et glimt i øjet fortæller han *det er nærmest naturstridigt for mig at skulle finde løsninger, rose, gå efter undtagelser og blæse dem op. Men det giver rigtig god mening, hvis man kan gøre det autentisk.*

Henrik tager fat i en central problemstilling, netop at de fleste i Vesten er opdraget i en problemorienteret tilgang, som det kan være vanskeligt at gøre op med. De fleste af os er nærmest automatisk på jagt efter at definere problemer og forstå problemerne til bunds. I Den Korte Snor adresserer vi også problemer, men tilgangen til det er noget anderledes. Vi kigger efter undtagelser; dér hvor problemet ikke optræder. Det kan være sammenhænge, hvor den unge er velfungerende og/eller foretrukne fortællinger, hvor familien tidligere har klaret store udfordringer. Det er i disse fortællinger vi skal finde nøglen til at løse den unges aktuelle problemer. Det er i familiernes og de unges erfaringer med problemhåndtering og med udgangspunkt i deres erfaringer med det uproblematisk eller overkommelige, at vi skal adressere det problematiske eller uoverkommelige.

Både Jonna og Henrik er meget begejstrede for udviklingsprocessen. Og de føler sig privilegerede, særligt fordi de får ugentlig supervision. Både undervisning og supervision giver ifølge Henrik en bredere palet og et andet perspektiv på det, at have med de unge at gøre.

Og Jonna siger *tænk, at der er en arbejdsplads, hvor man kan få supervision. Og tænk, at man har et arbejde, hvor man har mulighed for at være sammen med unge og hjælpe dem til at få nogle nye muligheder. Det synes jeg er fedt!*





# SAGSANSVARLIG

## - Myndighedsperson eller terapeut?

At være sagsansvarlig i Den Korte Snor er et utraditionelt job, der trækker på flere af de gamle dyder i socialrådgiverfaget. Det er i særdeleshed et gammelt fag i nye klæder, som særligt er betinget af tre "nye" forhold:

1. Den sagsansvarlige har flere ressourcer til at gå ind i det enkelte ungeforløb.
2. De ekstra ressourcer skal anvendes til intensiv familieintervention.
3. Familieinterventionen skal tage udgangspunkt i løsningsfokuserede, anerkendende og narrative teorier og metoder.

Den sagsansvarlige i Den Korte Snor arbejder med familieintervention, primært gennem familiesamtaler, men også gennem støtte til familiens samarbejde med skoler, fritidsklubber osv. Familieinterventionen har til formål at sikre vidtgående forandringer i familiens kommunikation og samspil, herunder måder at samarbejde og løse konflikter på.

I mange af de familier, der er med i Den Korte Snor, har problemerne hobet sig op i et sådant omfang, at forældrene måske helt har opgivet at tage ansvar for deres barn, ligesom den unge måske har opgivet at bruge sine forældre som pejlemærker og fortrolige voksne. Den sagsansvarliges opgave er at støtte forældrene i at tage forældreansvaret tilbage, få øje på egne forældreressourcer og træde i karakter over for deres børn på måder, som skaber tillid og tryghed hos den unge. Målet er, at familien igen begynder at bruge hinanden som familie, hvor interesse og ansvar for hinanden er centralt. Målet er at skabe

vidtgående forandringer i familiens samspil. Det er ikke nok bare at holde familien flydende oven vande; familien skal kunne klare sig selv på sigt, også når Den Korte Snor ikke længere er inde i billedet.

Det kunne måske lyde som et drømmejob for en sagsansvarlig:

1. Ekstra ressourcer til at gøre det, som mange i det socialfaglige felt drømmer om.
2. Arbejde med vidtgående forandringsprocesser og have tid og ressourcer til det.

De sagsansvarlige i Den Korte Snor er da også overvejende rigtig glade for deres job. Alligevel stilles de ofte over for forskellige udfordringer og fagetiske dilemmaer, som ikke er helt lette. Disse udfordringer og dilemmaer skal vi se nærmere på i denne artikel.

Katrine Beck-Anderson arbejder på Nørrebro Lokalcenter og Mette Jacobsen på Amager Lokalcenter





Vi har inviteret Mette Jacobsen fra Socialcenter Amager Vest og Katrine Bech-Anderson fra Nørrebro til en samtale om deres arbejde som sagsansvarlige i Den Korte Snor. Begge har tidligere arbejdet som almindelige sagsbehandlere i deres respektive socialcentre, og begge har arbejdet i Den Korte Snor siden begyndelsen af 2009. Udsagn fra interviewet med Mette og Katrine er efterfølgende diskuteret i dialoggruppe på en fælles uddannelsesdag med de øvrige sagsansvarlige fra Den Korte Snor. Dialogen herfra inddrages til at perspektivere centrale pointer i artiklen.

## DEN SAGSANSVARLIGES OPGAVER

Den sagsansvarlige har en koordinerende funktion i forhold til alle aktører, der har med den unge at gøre; skolen, klubben, øvrigt netværk og naturligvis familien. Katrine fortæller, at hun som sagsansvarlig i Den Korte Snor har mulighed for at udfylde den koordinerende rolle meget bedre og komme et spadestik dybere. Katrine kan fx være meget mere opsøgende end tidligere; hun har fx mere tid til at kontakte skoler og fritidstilbud, både for at høre, hvordan det går med den unge generelt, og for at følge hurtigt op på ting, der ikke fungerer. Den udvidede kontakt har den betydning, at den sagsansvarlige bedre kan koordinere indsatsen mellem de parter, der er omkring den unge. Fx kan den sagsansvarlige konkret være med til at koordinere, at skole og familie arbejder sammen, fx om at få den unge i skole igen.

Mette fortæller, at hun nu har meget mere føling med den enkelte sag. At have føling med sagen betyder meget i arbejdet med Den Korte Snors målgruppe. De unge kan fungere meget forskelligt i de forskellige livsrum og sammenhænge, de

færdes imellem; fx kan de måske fungere godt i klubben, men rigtig dårligt i skolen. Ved at have et grundigt og nuanceret indblik i den unges gøre og laden, kan den sagsansvarlige tilrettelægge indsatsen ud fra et helhedsorienteret perspektiv.

## KORT VEJ FRA KONFLIKT OG PROBLEM TIL HJÆLP OG STØTTE

Tilgængelighed er et centralt element i Den Korte Snors arbejde. Når den sagsansvarlige har tid til at lave hurtige opfølgninger på aftaler, og i øvrigt er let tilgængelig for familien, oplever den unge og familien, at der er kort vej fra konflikt og problem til hjælp og støtte.

*Familierne sætter netop stor pris på tilgængelighed, siger Katrine. Tilliden til systemet genoprettes, når familierne oplever, at de altid kan få fat på deres sagsansvarlige og få hjælp i vanskelige situationer. Familierne i Den Korte Snor er ofte meget konfliktpregede og trængte, og de har ofte brug for akut hjælp. Når familierne får hjælp tidligt i en konfliktsituation, betyder det, at konflikterne ikke accelererer. Familien når ikke helt der ud i konfliktforløbet, hvor skaden er uoprettelig og kan risikere at ende med en anbringelse. På den måde tjener den ekstra ressource, der investeres i den intensive indsats, sig hurtigt ind. Kun et fåtal af ungeforløb ender i en anbringelse, når familien er indskrevet i Den Korte Snor.*

## TIDEN GØR DEN STORE FORSKEL

Tiden er, ifølge Mette og Katrine, den store og afgørende forskel på arbejdet i Den Korte Snor og arbejdet som almindelig sagsansvarlig. Med meget færre sager at varetage er man fri for det evige tidspres, der opstår når 40-50 sager hober sig op på skrivebordet.

*Katrine: Før prioriterede sagerne sig selv – nu prioriterer jeg sagerne!*

At prioritere sagerne selv forudsætter, at den sagsansvarlige er opsøgende, opfindsom og initiativrig. I dialoggruppen taler flere sagsansvarlige om, hvordan det at have mere tid til sagerne fordrer, at de sagsansvarlige tør prøve noget nyt og tænke kreativt. Når arbejdet ikke tilrettelægges sig selv, fordi telefonopringninger ikke vedvarende kimer ind med bud om "brande, der skal slukkes", så kan den sagsansvarlige selv tilrettelægge, hvordan et ungeforløb skal prioriteres, og hvad der er brug for i det enkelte forløb – også når der i perioder er forholdsvis ro på familien.

Den ekstra tid giver også mere tid til drøftelser og koordination med kolleger og samarbejdspartnere, fortæller Katrine og Mette. Og det er en helt central del af indsatsen i Den Korte Snor; at de professionelle voksne omkring den unge og familien løbende koordinerer tiltag sådan, at alle arbejder i samme retning. Endelig bruges der tid på faglig sparring, supervision, råd og vejledning i Den Korte Snor centralt.

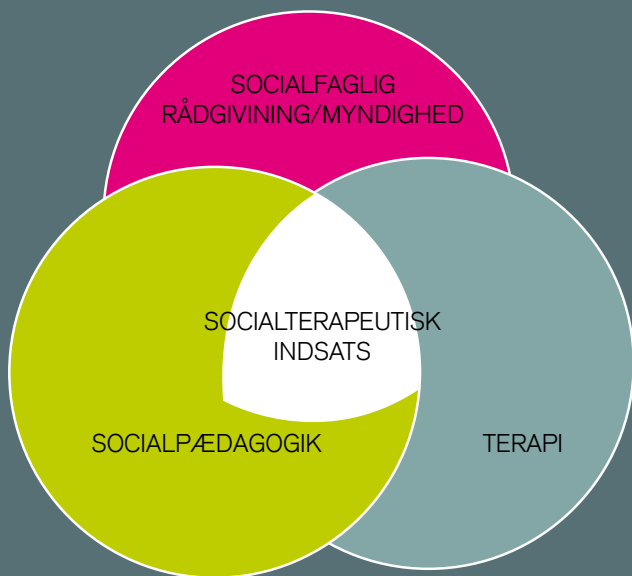
I de familier, der arbejdes med i Den Korte Snor, er der ofte meget alvorlige problemer og ingen lette løsninger. De familier, vi skal hjælpe, har som regel ikke kunnet profitere af de almindelige hjælpeforanstaltninger. Derfor skal der findes utraditionelle og kreative løsninger, som ikke er prøvet før – vi skal opfinde dybe tallerkener. Og der skal ofte en løsning på bordet her og nu, fordi mange af de problemer, vi møder, opstår akut og skal løses akut. Let adgang til supervision, faglig vejledning og "idémageri" er, ligesom kollegial sparring og koordinering, helt nødvendigt.

## FAMILIESAMTALERNE SOM SOCIALTHERAPEUTISKE SAMTALER

En særlig udfordring for de sagsansvarlige i Den Korte Snor er familiesamtalerne. Ud over at lave rådgivende samtaler, herunder handleplanssamtaler og opfølgningssamtaler, skal de sagsansvarlige i Den Korte Snor arbejde med det vi kalder socialterapeutiske samtaler og bruge løsningsfokuserede, anerkendende og narrative teorier samt metoder i dette arbejde.

Socialterapeutiske samtaler kan både handle om familiens interne samspil og om, hvordan familien og den unge kan samarbejde med eksterne aktører. Ved samtalerne tales der om familiens fælles mål for forandring og fælles bestræbelser for at nå deres mål. Det er samtaler, der ikke tager udgangspunkt i handleplaner, men måske i livslinjer, netværksskort, familiens fotoalbum, opfølgning på SoS eller i eksempler på konkrete situationer eller erfaringer. Socialpædagogiske og terapeutiske metoder inddrages i samtalerne, og der arbejdes kreativt med at skabe rammer om samtaler, som kan være udgangspunkt for udvikling i familiens grundlæggende måder at fungere på. De sagsansvarlige mødes flere gange om måneden med familien til familiesamtaler og har, så vidt muligt, daglige eller ugentlige opfølgende samtaler i telefonen. Dette udfordrer de sagsansvarlige, særligt i forhold til at sætte en ramme op om anderledes og mere familierapeutisk samtale, hvilket igen udfordrer deres traditionelle position som myndighedspersoner.

En socialterapeutisk indsats trækker på tre forskellige fagtraditioner; den socialfaglige, den socialpædagogiske og den terapeutiske. En model kan illustrere, hvordan den socialterapeutiske indsats ligger i snitfladerne mellem disse fag.



### FLERE KASKETTER

Når man som myndighedsperson arbejder med familiesamtaler, hvor socialpædagogiske og terapeutiske elementer indgår, kan det give en utydelighed, der kan sætte den sagsansvarlige i nogle fagetiske problemstillinger og overvejelser om fagpositioner.

Mette og Katrine oplever begge, at de har forskellige kasketter på. De skal både komme ud i hjemmet og gennemføre familiesamtaler af mere terapeutisk karakter og samtidig agere som myndighedspersoner, der laver § 50 undersøgelser, handleplaner og træffer afgørelser om bevillinger og i sidste ende beslutter, om der skal finde anbringelse sted.

**Mette:** Så er der nogle familier, der bliver forvirrede, fordi de føler, at de har været meget ærlige. I en familie kom det så meget bag på dem, at deres dreng skulle anbringes, at det endte med at blive en tvangsanbringelse. Og de følte sig så forrådt. Selvom vi gjorde et langt forarbejde før anbringelsen, følte de virkelig, at jeg havde misbrugt deres tillid.

Med skiftende positioner mellem myndighedsperson og en mere terapeutisk position opstår et dilemma, som ikke grundlæggende er til at løse. Det er et vilkår. Og det fordrer, at den sagsansvarlige løbende arbejder med tydelighed og transparens, dvs.:

- Vedvarende fortæller de familier, vi møder, hvordan der arbejdes med skift i positioner.
- Hvordan den sagsansvarlige har begge kasketter på.
- Hvilke forventninger familien derfor kan have til den sagsansvarlige.

Mange sagsansvarlige foretrækker at kalde sig sagsansvarlige med udvidet funktion og bruger denne definition til på den ene side at fastholde familiens opmærksomhed på den sagsansvarliges myndighedsposition og samtidig gøre opmærksom på, at de også varetager andre funktioner, netop mere pædagogiske og terapeutiske positioner.

### FLERE MÅDER AT VISE SIN KASKET PÅ

Nogle gange kan de sagsansvarlige føle, at de presser sig på. Familierne er ikke vant til at tale med deres socialrådgiver flere gange om måneden. De er måske heller ikke vant til at tale om så private temaer, som der lægges op til i de socialterapeutiske familiesamtaler. Det er et

brud med den traditionelle klient-sagsansvarlig-relation. Derfor er det meget vigtigt, at familien ved indskrivning til Den Korte Snor informeres indgående om familiesamtalernes form og indhold og accepterer at indgå i et mere intensivt samtaleforløb. Endelig indgår overvejelser over familiens evne og motivation til at indgå i vidtgående familiesamtaler som en central del af visitationen til Den Korte Snor. Hvis det vurderes, at en familie slet ikke er interesseret i vidtgående familiesamtaler og med stor sandsynlighed ikke kan ændre denne indstilling, er Den Korte Snor ikke det rigtige tilbud.

Familiesamtalerne kan enten foregå hjemme hos familien eller på Socialcenteret. Dette giver både fordele og udfordringer. Når Mette og Katrine bliver inviteret inden for i familiernes hjem, giver det dem på den ene side et unikt indblik i, hvordan familien fungerer sammen, og hvordan de indretter deres hjem og hverdag, men det gør dem også bedre i stand til at støtte familien i at forandre deres hverdag.

På den anden side ligger der også nogle udfordringer i arbejde i hjemmet hos familien, fortæller Katrine; særligt fordi man som sagsansvarlig ikke har den samme kontrol over situationen. Der sker ofte en hel masse under familiebesøgene; de små søskende er syge, moren laver kaffe, folk kommer og går. Det kan være svært at fastholde fokus i samtalen eller at skabe en tydelig kontekst, hvor der også er plads til at nå i dybden med de problemer og følelsesmæssigt vanskelige temaer, som familien står over for.

Én af de store fordele ved at komme ud i familiens hjem er, ifølge Mette, at familien ikke føler sig klientgjort. Mette beskriver, hvordan familierne ofte har negative erfaringer med at sidde i

socialcentrets modtagelse uge efter uge og vente på at komme til. Når de sagsansvarlige i stedet kommer til familien, kan forældrene være kompetente værter; det er dem, der inviterer inden for og i høj grad er med til at sætte dagsordenen. Familierne ser det generelt meget positivt, at Mette og Katrine kommer hjem til dem, også fordi det letter familien på det praktiske plan. Ofte kan det være svært, fx for en enlig forælder med flere børn, at koordinere sådan, at han eller hun kan komme hjemmefra. Eller det kan være svært at få arbejdstider til at passe sammen med socialcenterets åbningstider, familiens spisetider og daginstitutionernes lukketider. Derfor er det en fordel, at familiesamtalerne kan lægges på forskellige tidspunkter af dagen og hjemme hos familien.

**Mette:** Jeg tror også, at de får oplevelsen af at blive hjulpet, og at vi rigtig gerne vil dem. Og så tror jeg også, at de er positive over for, at vi er positive. De fleste forældre kan mærke, at vi godt kan lide deres børn, og at vi vil dem det bedste.

Mette og Katrine vælger, ligesom mange af deres kolleger i Den Korte Snor, at holde nogle familiemøder på Socialcenteret. Hvis der skal formidles afgørelser omkring bevillinger, tales om underretninger eller alvorlige bekymringer, så er det en god idé at rykke samtalen tilbage på centeret. På Socialcenteret er rammerne nogle andre. Her er konteksten mere klar og tydelig; særligt positionen som myndighedsperson tydeliggøres. Det kan også være lettere at være uenige i lokalcenterets rammer. Hvis den sagsansvarlige og familien har forskellige opfattelser af, hvad der skal ske i et ungeforløb, kan det nogle gange være en fordel at være på mere "officiel grund".



## INDDRAGELSE & ANSVAR

Alle forløb i Den Korte Snor indledes med, at der udarbejdes en Signs of Safety (SoS), og familien inddrages således fra start i at definere problemerne og løsninger på problemerne. I SoS afdækkes både familiens, den unges og forvaltningens mål, ressourcer og bekymringer, og der laves konkrete aftaler om, hvem der gør hvad for at ændre familiens og den unges aktuelle situation. I forlængelse af SoS udarbejdes nu en handleplan. På den måde sikres det, at handleplanen udvikles i et reelt samarbejde mellem familie, sagsansvarlig og evt. andre professionelle aktører; dette styrker muligheden for, at handleplanen udmøntes i konkrete handlinger og virker.

### SIGNS OF SAFETY

Signs of Safety er en løsningsfokuseret metode for udredning af bekymringer, problemer og problemløsninger i en familiesag. Anvendes i familier, hvor der er bekymring for barnets/den unges trivsel og udvikling.

Både Mette og Katrine oplever store fordele i arbejdet med SoS. Først og fremmest kommer der mere fokus på, at den proces, som den unge og familien skal igennem, er et fælles projekt. Det styrker forældrenes og den unges motivation og lyst til at tage fælles ansvar og tydeliggør, at forvaltningen ikke kan ændre familiens situation alene.

*Katrine: Det er interessant at komme ud i familier, hvor der er store konflikter, og så opdage at de mål og ønsker, som forældrene og den unge har, ofte ligner hinanden meget.*

*Mette: Det hjælper af få skrevet tingene op så mor og far kan se problemerne; nogle gange kan forældrene blive overrasket over, at der slet ikke er så mange problemer, som de havde regnet med.*

Mette og Katrine lægger vægt på betydningen af at informere familien om, at den proces, de skal igennem, er hårdt arbejde. Familien skal selv tage ansvar for forandringen. Katrine fortæller, at hun som "almindelig sagsbehandler" også gerne ville have familien mere på banen, men at det blev ofte hende, der kom frem til løsningerne, fordi tiden var så knap.

*Her kommer man måske frem til de samme løsninger, men det er bare familien, der har fundet på dem. Og det er lige præcis dér, hvor man giver noget af ejerskabet tilbage til forældrene og den unge, siger Katrine.*

Det er helt centralt at få familien til igen at tage ansvar. Det handler virkelig om at ansvarliggøre dem, siger Mette og fortæller, at man bl.a. ansvarliggør familien ved ikke at gøre dem dårligere, end de er. Målet er, at familierne bliver selvkørende og selvhjulpne. I den forbindelse understreger Mette og Katrine, hvor vigtigt det er at gøre det klart over for familierne, allerede i starten af forløbet, at indsatsen kun er til i en tidsbegrænset periode. Familierne kan let udvikle en slags afhængighed af de professionelle, hvor problemerne gennem en lang periode har været fuldstændig uoverskuelige, og hvor hjælpen så lige pludselig sættes massivt ind. Katrine fortæller, at det indimellem kan være problematisk at være den højre hånd for familien i mange

sammenhænge, og så lige pludselig tage hånden fra dem igen.

I løbet af den tid en familie er med i Den Korte Snor, skal vi se en bevægelse fra opgivelse af ansvar til fuldt ansvar. I begyndelsen af et forløb er det meget almindeligt at både familien, skolen, fritidstilbuddet og det sociale system har opgivet den unge; og den unge har måske opgivet sig selv. Gennem intensiv indsats bringes alle parter til igen at tage fælles ansvar og endelig skal det gerne være sådan ved udskrivning, at forældrene og den unge tager fuldt ansvar, ligesom den unges ordinære skole/fritidstilbud igen skal være engageret tilbage på banen.

Den Korte Snor arbejder med en tidsramme omkring 10-12 måneder per ungeforløb. Inddragelse og ansvarliggørelse af både familien, den unge og sociale systemer omkring den unge sættes ind fra dag ét og skærpes gennem forløbet. De sidste måneder af et forløb betragtes som afviklingsperiode, hvor de professionelle gradvist trækker sig tilbage og skaber rum for, at familien bliver helt selvkørende eller fungerende med mindre indsats og foranstaltning.

## KONTAKTPERSONEN SOM SPARRINGSPARTNER

I artiklen om kontaktpersonerne så vi, hvordan der arbejdes i team og tæt samarbejde om de enkelte ungeforløb. Mette og Katrine oplever, at samarbejdet med kontaktpersonen i et ungeforløb i Den Korte Snor er markant forskelligt fra deres tidligere erfaringer.

*Mette: Samarbejdet med kontaktpersonen er meget tættere. Det er en fælles opgave; jeg har en sparringspartner. Der er én, der kender sagen ligeså godt som jeg, men måske ser nogle andre ting, end jeg gør. I nogle sager, hvor der er rigtig voldsomme konflikter i familien, kan kontaktpersonen i nogle tilfælde være den unges allierede, mens jeg er talerøret for forældrene. Kontaktpersonerne er jo på hele tiden. Det er dem, der sørger for, at brandene bliver slukket. De kan hele tiden træde til.*

Det tætte samarbejde omkring et ungeforløb indebærer både store fordele, men kan også give anledning til tvivl og utydelighed. Som udgangspunkt er det en stor fordel, at være to om at løse så komplicerede ungesager, som vi arbejder med i Den Korte Snor. De unge kan have de bedste intentioner om at skabe sig et bedre liv, når de sidder til møde med deres sagsansvarlige og familie, men lige så svært kan de have ved at handle i overensstemmelse med deres egne intentioner, når først de står med kammeraterne på gaden. Det tætte samarbejde med kontaktpersonen betyder, at aftaler der er indgået under familiesamtaler eller ved netværksmøder på skoler og fritidsordninger, følges op af kontaktpersonen. Det tætte samarbejde kræver imidlertid enighed; kontaktpersonen og den sagsansvarlige må nå frem til en overensstemmende forståelse af, hvad der skal til, og hvordan opgaven skal løses. Det fordrer et ligeværdigt samarbejde, hvor åbenhed, uenighed og forskellige fagperspektiver respekteres og bringes i spil.

Katrine fortæller, at hendes rolle i forhold til kontaktpersonerne har ændret sig. Tidligere var hun nærmere arbejdsgiver for kontaktpersonerne

og kunne også være den skrappe. Både rollen som sagsansvarlig med udvidet funktion og samarbejdet med kontaktpersonen er en ny konstellation, som hun lige skal vænne sig til. Indimellem bliver positionerne utydelige, fordi den sagsansvarlige stadig er den, der i sidste ende har ansvar for indberetninger og opfølgning. Det betyder, at rollen som arbejdsgiver bliver svær at slippe helt, og det kan godt skabe frustrationer i samarbejdet.

## DE NYE TEORIER & METODER

Katrine og Mette bruger de teorier og metoder, de har fået uddannelse i gennem Den Korte Snors interne uddannelsesprogram. Det er en fortløbende proces at integrere de nye metoder i praksis. Det handler om at prøve sig lidt frem og finde ud af, hvad der virker på hvem. Mange idéer kommer også fra den supervision, de får i Den Korte Snor centralt. Ifølge Katrine handler det hele tiden om at tænke kreativt i forhold til at implementere metoderne, og i den forbindelse betyder det noget, at der ikke hele tiden er telefonopringninger, der vælter ind. Der skal nogle gange være tid til at sætte sig ned og læse faglitteratur eller planlægge den næste familiesamtale.

Der er en række udfordringer i implementeringen af de nye metoder i familiesamtalerne, men den første og største vedrører måske den sagsansvarlige selv. Både Mette og Katrine fortæller, hvordan det kan være vanskeligt at opgive ønsket om hurtige løsninger. Når der arbejdes med vidtgående forandringsprocesser i en familie, må man have tålmodighed til at følge familiens egen udvikling og tempo. Katrine fortæller, at hun i de første måneder skulle ned i gear; hun skulle vænne sig til ikke hele tiden at

komme med hurtige løsninger, som hun var vant til fra arbejdet som almindelig sagsbehandler. Nu handler det mere om at finde måder, hvorpå familien kan begynde at tænke på nye og anderledes måder.

*Katrine: Jeg kan da godt mærke, at der er forskel på de samtaler, jeg tog med familier før og dem, jeg tager nu. Jeg har ikke oplevet, at der er noget, jeg ikke kan stå inde for.*

Da Katrine hørte om den socialterapeutiske indsats over for familierne, støjede hun lidt over udtrykket. For både Mette og Katrine er det vigtigt at kende deres faglige begrænsninger og ikke sidde og lave psykologarbejde i familierne. Samtidig har de vældig lyst til at arbejde mere indgående med forandringsprocesser i familierne. I Den Korte Snor er udfordringen at udvikle en tredje form, der hverken er traditionel, terapeutisk familiebehandling og heller ikke er "rene socialfaglige samtaler". Målet er at udvikle en indsats, der arbejder terapeutisk med at skabe sociale forandringer, både i familiernes interne og eksterne, sociale liv.

*Katrine: Der er en åbenhed for, at ting kan lade sig gøre, hvis det står og falder på, at de her unge skal udvikle sig positivt. Så kan det meste lade sig gøre. Det er sådan en indstilling, der er hér.*



# GÅ I SKOLELÆRE

Når den unge begynder i Den Korte Snor, er det helt almindeligt, at han eller hun enten er smidt ud af sin skole eller simpelthen bare ikke passer sin skole. Ofte har konflikterne mellem skolen og den unge været så voldsomme, at begge parter helt har opgivet samarbejdet. Derfor er det en central opgave for Den Korte Snor, at alle unge kommer tilbage i skole; enten i form af et nyt skoletilbud eller ved at blive reintegreret i sit eksisterende skoletilbud.



Sussie Isaksen

## SKOLETERAPEUTISK TILBUD

I Den Korte Snor har vi styrket indsatsen omkring reintegrering af unge i skolen med det vi kalder skoleterapeutisk tilbud. Gennem dette tilbud kan den unge og skolesystemet omkring ham eller hende få nye muligheder for at møde hinanden:

- Den unge udvikler nye erfaringer med sig selv i læringsituationer.
- Den unge får bearbejdet gamle, negative erfaringer.
- Den unge får sat nye mål for sin fremtidige uddannelse.

På den anden side kan skolen:

- Få nye idéer til, hvordan de kan hjælpe den unge.
- Få øje på den unges nye, positive intentioner.
- Begynde at lukke den unge ind i skolens fællesskab igen.

Den Korte Snors skolekoordinator siden april 2009, Sussie Isaksen, arbejder derfor på to fronter. For det første som en slags skoleterapeut, der hjælper den unge til at få læst op på det tabte, udredt læringsbehovet og talt om den unges negative erfaringer og fremtidige forhåbninger. For det andet som konsulent for sagsansvarlige i Den Korte Snor og for skolelærere på den unges eksisterende skoletilbud.

## FORANDRING AF DEN UNGES SKOLEFORTÆLLINGER

En af Sussies centrale opgaver som skolekoordinator er at medvirke til at forandre den unges skolefortællinger. Ifølge narrativ teori udvikler vi erfaringsdannelser gennem fortællinger, og den unges ofte meget dårlige erfaringer og nederlagsoplevelser fra skolelivet udtrykkes gennem negative og dominerende fortællinger. Negative, dominerende fortællinger kan stå i vejen for, at den unge kan se "nye" muligheder i forhold til at gå i skole. Derfor er det centralt at finde undtagelser og arbejde med at udvikle alternative og foretrukne fortællinger. Et væsentligt formål i tilbuddet om at gå i skolelære er derfor at udvikle den unges skolefortællinger. Det gør Sussie og Den Korte Snor:

- Ved at give den unge konkrete, nye og positive erfaringer med at sidde i en læringsituation.
- Ved at tale med den unge om hans eller hendes tidligere erfaringer og om fremtidsdrømme for skolelivet.

*Sussie: Den skoleterapeutiske del af det er dér, hvor jeg styrker dem i forhold til dem selv og i forhold til deres videre faglighed og liv.*

## UDREDNING OG FREMTID

En anden central opgave for Den Korte Snors skoletilbud er i flere ungeføløb at udrede og pege på, hvor i skolesystemet det vil være bedst at placere den unge. Sussie deltager i møder med PPR og kan vejlede i forhold til valg af skoletilbud. Hun kan give gode råd og vejledning til lærerne på de valgte skoler, som tager højde for den enkelte unges individuelle læringsbehov. Tidsrammen for at gå i skolelære er normalt tre

måneder. Det er vigtigt, at den unge kommer tilbage i et ordinært skoletilbud hurtigst muligt. De unges forløb hos Sussie ser ofte meget forskellige ud, fordi undervisningen tilpasses den enkeltes behov. Nogle unge går i en almindelig skole eller praktik og kommer måske i Den Korte Snors skole en enkelt dag om ugen for at få støtte til at blive i sit almindelige skoletilbud. Andre unge (de fleste) har ikke noget skoletilbud udover Den Korte Snor, eller kommer slet ikke i deres skole overhovedet. En del unge har været helt ude af skolesystemet i længere tid.

*Sussie: Her hos mig er hver eneste ung, der kommer ind af døren, hamrende sød.*

## TRO PÅ DIG SELV

Sussie mener, at det største hun kan give den unge, er troen på sig selv. Mange af de unge er ifølge Sussie ikke bevidste om deres evner, og der skal beviser til for at give dem troen på, at de rent faktisk kan noget. Disse beviser får den unge gennem konkrete erfaringer; lige pludselig har de skrevet en stil, som de aldrig troede, de ville kunne skrive, eller de har fuldført en test, som de ellers ville have forsvoret, de kunne gennemføre.

*Sussie: Med det faglige som udgangspunkt er det fedt at komme ind og rykke ved deres begreber omkring dem selv.*

Sussie ser et stort potentiale i, at de unge udvikler sig fagligt, for herigennem skabes muligheder for forandring i andre af livets sfærer. Den unges skolehistorie og livshistorie hænger uomgængeligt sammen, og de unge bliver stolte af sig selv og får nye fremtidsdrømme, når de pludselig kan mestre noget i det faglige felt.

**Sussie:** Noget af det største er faktisk at nå der hen til, at det kan siges med stolthed, at man har lært noget, som man godt ved en hel masse andre fik lært for flere klassetrin siden.

## ET ANERKENDEDE SAMARBEJDE

Sussie fremhæver, hvor vigtigt det er at møde den unge, hvor han eller hun er, og tage udgangspunkt i dette. En ung kan eksempelvis have svært ved skolearbejdet og svært ved at holde opmærksomheden, hvis han eller hun har været ude at lave noget rigtig dumt dagen før, eller hvis der har været store kriser i familien. Dette afføder nogle samtaler hos Sussie, som har et mere pædagogisk sigte, og som er rettet mod den unges almene personlige og sociale udvikling.

Den unge unge har sjældent lært det, han eller hun skulle i skolen, dels fordi den unge ofte har oplevet at blive drillet for forkerte svar og dels fordi han eller hun ikke har kunnet få den fornødne hjælp derhjemme. Den unge har mistet troen på sig selv og har opgivet det faglige. Derfor møder den unge ofte med den opfattelse, at han eller hun ikke kan finde ud af noget som helst, og ofte kan der være en vis nervøsitet, før I Skolelære begynder. Derfor lægger Sussie megen vægt på, at den unge indgår i et samarbejde. Han eller hun kan selv være med til at bestemme, hvad der skal laves. Sussie giver den unge flere muligheder at vælge imellem; hvis fx matematikken er rigtig

vanskelig for den unge, arbejdes der ikke med matematik hver dag.

**Sussie:** Jeg roser meget, men jeg roser aldrig, hvor der ikke er grund til det. Det tror jeg, at de lægger meget mærke til. Tom ros er jo rædselsfuld at få, for så bliver man ikke set. Og for mig er det primære, at mennesket bliver set.

## AT DISTRIBUERE NYE FORTÆLLINGER OM DEN UNGE

Sussie ringer ofte til en kontaktperson eller en sagsansvarlig og fortæller, når en ung har lært et eller andet. På den måde bliver fortællinger om den unge, som kan noget i skolen, distribueret og delt. Fx kan den sagsansvarlige og kontaktpersonen bringe fortællingen med til familiesamtaler eller netværkssamtaler på skolen.

Sussie deltager nogle gange selv i møder med familien og den unge. Det kan åbne op for, at familien begynder at se den unge med andre øjne. Mange forældre er kun vant til at høre om problemer fra skolens side. Det betyder meget, at Sussie kan gå ind og nuancere det billede, forældrene har af deres barn i skolen. I nogle familier er det vigtigt, at Sussie fokuserer på det faglige, mens andre familier er mere optagede af, om den unge kan sidde stille på stolen og koncentrere sig. Fælles for samtalerne er, at Sussie altid har forberedt sig sammen med den unge i forhold til, hvad hun skal fortælle forældrene.

## EN KÆMPE OPGAVER

Møderne med forældre og andre aktører omkring den unge er vigtige elementer i den positive udvikling, fordi det også er hér de alternative og foretrukne historier om den unges udvikling bliver fortalt og konsolideret. Dette er ikke gjort med et enkelt møde eller en enkelt samtale; det er en kæmpe opgave at ændre en lang og problemmættet fortælling. Derfor arbejder Sussie og alle andre medarbejdere i Den Korte Snor med den unges egne fortællinger, med forældrenes og med andre professionelle fortællinger om den unge.





# DER ER INGEN GRUND TIL AT FUCKE DET OP!

**ARTIKLEN BYGGER PÅ ET INTERVIEW MED DANIEL**

Daniel er en ung dreng på 14 år. Han blev smidt ud af sin folkeskole for mere end et halvt år siden og har ikke haft noget skoletilbud siden da. Det er ikke første gang, Daniel er blevet smidt ud af skoler, og han har haft lange perioder, hvor han slet ikke er kommet i skole. Et år var han helt uden skoletilbud, og et andet år pjækkede han halvdelen af skoleåret. Siden Daniel sidst blev smidt ud af skolen, er han kommet i Den Korte Snors skole, hvor Sussie tager imod ham tre gange om ugen, også i sommerferien.

## MAN RÆKKER JO HÅNDEN OP FOR AT FÅ HJÆLP!

Når Daniel taler om, hvad der virker i Den Korte Snors skoletilbud, så er det den intensive hjælp og det at blive udfordret i et passende tempo.

*Sussie hjælper én meget, men selvfølgelig ikke for meget. Man får lov at prøve selv først. Hun sidder hele tiden foran mig. Det er godt nok. I modsætning til en anden skole, hvor man ikke får nok hjælp. Hvis jeg sidder alene i en almindelig skole og venter i en halv time, så laver jeg jo ikke noget, for det kan jeg ikke finde ud af. Man rækker jo hånden op for at få hjælp, fortæller Daniel.*

Mange af de unge, vi møder i Den Korte Snor er langt bagud i skolearbejdet, og der er virkelig mange skoleopgaver, som de ikke har en chance for at klare på egen hånd. Dertil kommer, at de ofte har en gennemgribende oplevelse af fiasko i

skolesammenhænge, som gør at de helt opgiver at prøve at løse skoleopgaverne på forhånd. For at holde koncentrationen og motivationen er det nødvendigt at få intensiv hjælp. I Den Korte Snors skolestue er der eneundervisning, og læreren har fuld opmærksomhed på den enkelte unge.

*Med Sussie kan jeg jo ikke bare lade være med at lave noget. I en almindelig skole behøvede jeg ikke engang at tage mine ting frem. I min gamle skole kunne jeg godt sidde en hel eller to skoletimer og snakke med de andre og lave lidt ballade, fortæller Daniel.*

Flere unge oplever, at de bliver opgivet i folkeskolen. Lærerne opgiver at hjælpe dem og holder måske helt op med at forvente eller kræve, at den unge deltager i undervisningen. Ressourcerne i en almindelig klasse er simpelthen ikke gode nok til at give den unge den hjælp, han eller hun har brug for, og så ligger det lige for at holde op med at stille krav. Nogle gange kan det måske endda være en lettelse, når den unge bliver væk fra skolen. Den unge får lov at "slippe", fordi der ikke er ressourcer nok til at fastholde ham eller hende i et undervisningsforløb. Med Sussies insisterende opmærksomhed er der ingen vej uden om. Der kan stilles helt andre krav til de unge, når kravene bliver fulgt op af intensiv støtte.

## PROBLEMERNE KOMMER MED I SKOLE

De unge i Den Korte Snor har mange ting at tænke på. Ofte er der alvorlige ting på spil i deres liv; de kan fx være optagede af, om de kan blive boende hjemme, eller hvordan det skal gå i dommervagten. Med så alvorlige spørgsmål kørende rundt i hovedet kan det være svært samtidig at lære matematiske ligninger.

*Sussie kan selv se, hvis jeg er for træt. Nogen gange laver vi noget, nogen gange snakker vi bare. (...) I går snakkede vi om det der møde, der kommer med præsidenten og hele lortet; klimatopmødet, fortæller Daniel.*

Hvis den unge er for træt eller for optaget af de udfordringer, som de står over for i deres øvrige liv, kan det være nødvendigt at droppe planerne om matematiske ligninger og i stedet tale om det, der optager den unge.

*Så er hun også god at snakke med. Jeg kan fortælle hende alt muligt, som kun mine venner ved, fortæller Daniel om sin opfattelse af Sussie*

I Den Korte Snor skabes en skolesituation, hvor den unge kan have sine problemer med i skole. Det lærer den unge, at man godt kan komme i skole, når det hele brænder på, og at man kan få hjælp, når man taler højt om sine problemer.

## NOGLE GANGE SÅ KAN JEG SGU' GODT VÆRE LIDT STOLT AF MIG SELV!

Et helt centralt mål i Den Korte Snors skoletilbud er, at den unge igen får mod på at gå i skole. Det kræver, at den unge har tillid til, at han eller hun kan noget, kan lære noget og kan bruges til noget. Størstedelen af de unge vi møder i Den Korte

Snors skoletilbud har fuldstændig mistet tilliden til, at de kan noget i skolen. De opgiver allerede, når de sidder ved et skrivebord med en opgave og en blyant i hånden.

*I starten sagde jeg hele tiden det kan jeg ikke, det kan jeg ikke, det gider jeg ikke. Men nu prøver jeg da lige. Fx i går, så sagde jeg det kan jeg ikke, men så forklarede hun et eller andet og så blev det lige pludselig meget enkelt og så kunne jeg godt, forklarer Daniel om det at skabe en ny fortælling om sin opfattelse af skolearbejde.*

At få intensiv hjælp og støtte i skolesituationen har stor betydning når selvtilliden skal genopbygges. Når den unges erfaringer er præget af nederlag, er det ofte helt uoverskueligt overhovedet at komme i gang med en opgave. Med intensiv opbakning og støtte tør den unge igen at nærme sig skolematerialet.

*På den gamle skole gad jeg jo ikke, for jeg fik ikke en skid hjælp alligevel. Der tog jeg ikke engang mine ting frem. Jeg tror, jeg var den, der var længst bagud, beretter Daniel om sin tid i folkeskolen*

Hvis man er længst bagud, er det nærliggende helt at opgive at nå op til feltet. I Den Korte Snors skole satser vi på, at den unge via positive oplevelser i konkrete læringssituationer gives håb og fornyet energi til at prøve igen.

*Nogen gange så kan jeg sgu godt være lidt stolt af mig selv. Fordi jeg kan. Fordi jeg har lært ret meget. Fx matematik og sådan noget, siger Daniel med slet skjult stolthed i stemmen.*

Mange små erfaringer med at klare mindre og overskuelige opgaver, fx i matematik, kan være med til at udvikle en mere overordnet og almen selvoplevelse hos den unge. Den unge udvikler nye fortællinger om sig selv i skolen – måske

ændrer fortællingen sig fra, at være "dum" til at være "klog".

I takt med at selvtiltiden stiger, vokser også fremtidsdrømmene. Når den unge får succesoplevelser på skolebænken, tør han eller hun begynde at tro på en fremtid i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet.

*Jeg går i ottende klasse nu. Så tror jeg, at jeg tager niende og tiende klasse på den ny skole, måske tiende to gange. Så tager jeg min eksamen og derefter vil jeg på teknisk skole. Så måske tage en lidt længere uddannelse; tømrer eller sådan noget, fortæller Daniel om sine fremtidsplaner.*

I samtaler med Sussie får den unge lagt realistiske fremtidsplaner for uddannelse. Den unges drømme bliver taget alvorligt, og samtidig bliver der talt om, hvilke særlige uddannelsesmæssige behov den unge har for at kunne gøre drømmen til virkelighed.



## DET ER TOTALT KEDELIGT NÅR MAN IKKE SKAL NOGET

Det kan være en stor udfordring for Den Korte Snors unge at komme op om morgenen. Og det er en endnu større udfordring at skulle i skole. Men efter nogen tid i Den Korte Snors skole sker der ofte det, at de unge får det helt anderledes med skolen.

*Det er totalt kedeligt, når man ikke skal noget. Jeg skulle vente til mine venner havde fri (red. fra skole). Så begyndte jeg at sove længe. Så gik jeg i seng klokken tre om natten og stod op klokken to om eftermiddagen. Det fik jeg ændret, fordi min kontaktperson kom og hentede mig og kørte mig herind. Så kunne jeg jo ikke bare lade ham stå og vente dernede. Så begyndte jeg at stå op, fortæller Daniel.*

Alle mennesker har brug for at skulle noget; noget vigtigt og betydningsfuldt. Med støtte fra sin kontaktperson og med et overskueligt skoletilbud, kom Daniel ind i en god rytme igen.

*Jeg vil gerne anbefale den her skole til dem, der ikke kan gå i skolen, ikke gider eller ikke kan. Så at tage her over, det tror jeg vil hjælpe dem meget. Altså alene, uden nogle andre børn. I alt fald til at starte med, inden de starter i en almindelig skole, at gå her et stykke tid, anbefaler Daniel unge, der har det ligesom ham.*

## DET ER SÅDAN RIMELIGT FRIT I DET

*Du må ikke er skiftet ud med du må gerne vælge noget i Den Korte Snors skolestue. Og det betyder noget for den unges lyst til at lære og den unges evne til at tage ansvar for egen læring. De unge, der kommer i Den Korte Snors skole, er ofte vant til at bruge al deres energi på at være i opposition*

til de eksisterende regler i klasseværelset. Samspelet mellem dem og skolen går ofte ud på magtkampe, hvor de unge bliver alt for optagede af at holde øje med regler og særligt holde øje med, hvordan reglerne kan brydes. I Den Korte Snor er reglerne ikke centrum for samspelet i skolesituationen.

*Jeg kan ikke komme i tanke om nogle regler. Altså, der er nogle almindelige regler; altså jeg må ikke ødelægge noget. Men ellers er der ikke rigtig nogle regler, beretter Daniel om rammerne i Den Korte Snors skole.*

Daniel bruger ofte ordet fri og mere frit, når han beskriver Den Korte Snors skoletilbud. Når der spørges ind til, hvad frihed i skolen handler om, er det bl.a. at have lov til at vælge og lov til selv at tage ansvar.

*Hvis min telefon ringer, så må jeg gerne tage den. Det er jo fedt nok, men alligevel sidder jeg jo ikke at snakke. Jeg siger bare lige hurtigt, at jeg lige er i skole, og at jeg ringer tilbage. Jeg har det fint med at være her, så der er ingen grund til at fucke det op, fortæller Daniel.*

Daniel vælger at lade være med at ødelægge skolesituationen for sig selv. Han oplever det som et aktivt valg, og det betyder noget for hans selvforståelse på sigt. At være en rod er et valg. At få en ordentlig skolegang er også et valg; et positivt tilvalg. Når de unge oplever, at de har frihed til selv at tage ansvar for egen læring og uddannelse, har det en helt anden betydning, end hvis

de oplever, at de udelukkende bliver reguleret af regler. Man kan sige, at der findes nogle gode regler i Den Korte Snors skolestue. Regler om, at der tages hensyn til den unges aktuelle situation, tidligere skoleerfaringer og intentioner om selv at vælge og tage ansvar. Når Daniel behandles som et ansvarligt og intentionelt menneske og får den støtte og opbakning han har brug for, begynder han hurtigt at tage ansvar for egen læring. Når han gives frihed til at vælge, ser det ud til, at han bruger friheden meget fornuftigt.

*Hvis hun (Sussie, red.) kan se, at det er for hårdt, så finder hun på noget andet. Hun kan se når jeg ikke rigtig kan koncentrere mig om det. Og så spørger hun: er du træt i dag? Og så kan vi godt lave noget andet. Jeg kunne godt misbruge det og så sidde og se træt ud hver gang, men det gør jeg ikke. Jeg går her tre gange om ugen, og Sussie har sagt, at jeg godt kan gå her hele ugen. Og det har jeg faktisk selv tænkt på. For der er foreslået en skole til mig, og jeg vil gerne lære så meget så muligt, inden jeg skal derover. Der er gået halvandet år, hvor jeg ikke har været i skole, så jeg vil gerne nå at lære så meget så muligt nu, afslutter Daniel samtalen.*